

Warszawa, 04 kwietnia 2023 r.

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-VI.431.2.42.2022.KG

Pani xxx xxx
p.o. Dyrektora Miejskiego Ośrodka
Pomocy Rodzinie w Ostrołęce
07-410 Ostrołęka
ul. Gen. Józefa Hallera 12

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² kontrolerzy: xxx xxx – inspektor wojewódzki, pełniący funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz xxx xxx – starszy inspektor wojewódzki, posiadające upoważnienia Wojewody Mazowieckiego, przeprowadzili w okresie od 7 listopada 2022 r. do 7 grudnia 2022 r., kontrolę problemową w trybie zwykłym w kierowanym przez Panią od 17 stycznia 2023 r. Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Ostrołęce³.

Przedmiot kontroli obejmował sprawdzenie sposobu organizacji i realizacji przez gminę zadań z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych⁴ w przedmiocie ustalania uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego. Kontrolą objęto okres od 1 lipca 2020 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 7 listopada 2022 r.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki pozytywnie, pomimo nieprawidłowości ocenił działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce podjęte w zakresie sposobu organizacji zadania oraz działania podjęte w przedmiocie ustalania uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego. Natomiast pozytywnie ocenił działania w zakresie prawidłowości postępowania oraz przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

³ Dalej: MOPR, Ośrodek, Organ, jednostka kontrolowana.

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.).

I. Organizacja zadania

Dyrektorem jednostki kontrolowanej w okresie podlegającym kontroli była Pani xxx xxxx zatrudniona na tym stanowisku od 1 kwietnia 2005 r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy. Zastępcą Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w okresie podlegającym kontroli była Pani xxx xxxx- zatrudniona na tym stanowisku od 1 listopada 2019 r. Obsługę finansowo-księgową Ośrodka prowadzi główna księgowa jednostki kontrolowanej – Pani xxx xxxx, zatrudniona na podstawie umowy o pracę od 1 listopada 2004 r.

26 stycznia 2023 r. do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie wpłynęło pismo znak: OR.0910.1.2023 informujące, że od 17 stycznia 2023 r. p.o. Dyrektora została Pani xxx xxxx, natomiast Pani xxx xxx xxx, poprzedni Dyrektor MOPR, objęła stanowisko Zastępcy Dyrektora MOPR.

Szczegółową organizację Ośrodka, zakres działania poszczególnych stanowisk pracy oraz ich zadania określa aktualny regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem Nr 4/2022 z dnia 1 kwietnia 2022 roku. Akt ten w Rozdziale III § 11. ust. 1 pkt 3 wyodrębnia Dział Świadczeń Rodzinnych. Zadania tego Działu określono w Rozdziale IV § 19. regulaminu. Wcześniejsze regulaminy⁵ również uwzględniały realizację świadczeń rodzinnych w ramach utworzonego Działu Świadczeń Rodzinnych. Wobec powyższego zrealizowano obowiązek wynikający z przepisu art. 20 ust 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

W okresie objętym kontrolą zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizowały nw. osoby:

1. Pani xxx xxxx xxxx – będąca w okresie podlegającym kontroli Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, posiadała upoważnienie⁶ Prezydenta Miasta Ostrołęki do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych,
2. Pani xxx xxxx – będąca w okresie podlegającym kontroli Zastępcą Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 13 listopada 2019 r., na wniosek Dyrektora MOPR w Ostrołęce Prezydent Miasta Ostrołęki udzielił upoważnienia⁷ do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych,
3. Pani xxx xxxx – Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 1 maja

⁵ Zarządzenie Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce do Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce: Nr xxx z dnia xxx r. i Nr xxx z dnia xxx r.

⁶ Upoważnienie Nr xxx Prezydenta Miasta Ostrołęki z dnia xxx r.

⁷ Upoważnienie Nr xxx Prezydenta Miasta Ostrołęki z dnia xxx r.

2004 r., na wniosek Dyrektora MOPR w Ostrołęce Prezydent Miasta Ostrołęki udzielił upoważnienia⁸ do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych,

4. Pani xxx xxxx – Zastępca Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, zadania na ww. stanowisku z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 1 czerwca 2018 r., na wniosek Dyrektora MOPR w Ostrołęce Prezydent Miasta Ostrołęki udzielił upoważnienia⁹ do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych,
5. Pani xxx xxxx – starszy inspektor, zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 5 czerwca 2006 r., nie posiada upoważnienia Prezydenta Miasta Ostrołęki do realizacji kontrolowanych zadań, co jest niezgodne z art. 20 ust. 3 ustawy,
6. Pani xxx xxxx – starszy inspektor, zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 20 lipca 2005 r., nie posiada upoważnienia Prezydenta Miasta Ostrołęki do realizacji kontrolowanych zadań, co jest niezgodne z art. 20 ust. 3 ustawy,
7. Pani xxx xxxx - starszy inspektor, zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 20 lipca 2005 r., nie posiada upoważnienia Prezydenta Miasta Ostrołęki do realizacji kontrolowanych zadań, co jest niezgodne z art. 20 ust. 3 ustawy,
8. Pani xxx xxxx - starszy inspektor, zadania z zakresu świadczeń rodzinnych realizuje w MOPR od 26 kwietnia 2004 r., nie posiada upoważnienia Prezydenta Miasta Ostrołęki do realizacji kontrolowanych zadań, co jest niezgodne z art. 20 ust. 3 ustawy.

Wszyscy ww. pracownicy posiadają aktualny zakres czynności, w którym określono realizację kontrolowanych zadań.

II. Prawdopodobieństwo postępowania w zakresie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych w Ostrołęce oświadczyła¹⁰, że od 1 stycznia 2022 r. na podstawie decyzji wojewody w 16 sprawach odzyskano kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych. Z powyższego oświadczenia wynika, że odzyskano łącznie kwotę 34 890,83 zł, w tym należność główną 28 242,66 zł oraz 6648,17 zł odsetek. Po odzyskaniu należności Ośrodek stosował procedurę ustaloną przez wojewodę i informował Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie. Informacje zawierały odpowiednio datę spłaty lub datę potrącenia oraz kwotę z podziałem na należność główną i odsetki. Do informacji dołączono kopię przelewów bankowych potwierdzających dokonanie spłaty. W 4 sprawach informacje zostały przekazane po upływie 7 dni, tj. w terminie miesiąca, w 1 sprawie po upływie 2 miesięcy. Zgodnie z „Procedurą współpracy Wojewody Mazowieckiego z organami

⁸ Upoważnienie Nr xxx Prezydenta Miasta Ostrołęki z dnia xxx r.

⁹ Upoważnienie Nr xxx Prezydenta Miasta Ostrołęki z dnia xxx r.

¹⁰ Oświadczenie z dnia xxx r.

właściwymi w zakresie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego” organ właściwy powinien poinformować Wojewodę Mazowieckiego o spłacie całkowitej lub częściowej bądź o potrąceniu z innych świadczeń nienależnie pobranego świadczenia w ciągu 7 dni od jej dokonania przez stronę. Po dokonaniu spłaty przez świadczeniobiorców lub ich potrąceniu z bieżących wypłat, kwoty te niezwłocznie przekazano na rachunek dochodów Wojewody Mazowieckiego. W tytule operacji dodatkowo opatrzone były dopiskiem koordynacja. Do dokonanych przelewów bankowych dotyczących przekazania nienależnie pobranych świadczeń w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego sporządzono szczegółową specyfikację. Specyfikacja została przekazana za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej e-PUAP w dniu realizacji przelewu bankowego.

W okresie od 1 lipca 2020 r. do dnia kontroli do jednostki kontrolowanej wpłynęły 2 wnioski o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, które przekazano do Wojewody Mazowieckiego w celu ustalenia, czy w tych sprawach mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Kontroli poddano oba wnioski¹¹. Wnioski złożono na formularzu, zgodnym z wytycznymi zawartymi w § 2 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. poz. 1466). Badane wnioski złożone zostały w formie papierowej, opatrzone były pieczęcią z datą wpływu i podpisem (parafką) osoby przyjmującej wniosek. W badanych sprawach członkowie rodzin przebywali i byli aktywni zawodowo na terytorium Niemiec i Wielkiej Brytanii.

Wnioski zostały kompletnie i prawidłowo wypełnione przez wnioskodawców ze szczególnym uwzględnieniem części II wniosku tj. oświadczenia dotyczącego ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Do wniosków załączono weryfikacje z systemu emp@tia (PESEL, CBB). W ww. sprawach nie zweryfikowano danych dot. orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN). Wobec tego Organ zaniedbał realizacji obowiązku wynikającego z przepisu art. 23b ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, tj. weryfikacji danych drogą elektroniczną.

Przyznane przez wojewodę świadczenia pielęgnacyjne Ośrodek wypłacał terminowo oraz w kwotach określonych w decyzjach. W okresach, w których miały zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego jednostka kontrolowana w żadnej z badanych spraw nie wydała własnego rozstrzygnięcia. Od 13 lipca 2021 r. dokumentacja dotycząca spraw z koordynacji jest przekazywana do Wojewody Mazowieckiego wyłącznie elektronicznie za pośrednictwem modułu gmina-wojewoda.

¹¹ Wniosek oznaczony jako nr: xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

na skutek waloryzacji świadczenia pielęgnacyjnego, 6¹⁵ decyzji zmieniających, w których w okresie kontroli utraciło ważność orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, stosownie do przepisów art. 15h ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, 2¹⁶ decyzje zmieniające z uwagi na zgon osoby, nad którą sprawowana była opieka, 1¹⁷ decyzję umarzającą postępowanie oraz 1¹⁸ decyzję uchylającą-odmawiającą prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych MOPR oświadczyła, że „w okresie objętym kontrolą nie było spraw dotyczących nienależnie pobranych świadczeń pielęgnacyjnych, nie było również spraw dot. zgonu wnioskodawcy”.

Postępowanie w sprawach o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego każdorazowo wszczynano na wniosek, który zawierał informacje określone w § 2 pkt 1-9 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. poz. 1466).

Badane wnioski złożone zostały w formie papierowej, opatrzone były pieczęcią z datą wpływu i podpisem (parafką) osoby przyjmującej wniosek. Do wniosków dołączano orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz weryfikacje, które jednostka kontrolowana uzyskała za pośrednictwem systemu teleinformatycznego CSZS Emp@tia, tj. korzystano z usługi PESEL, CBB. W żadnej sprawie nie przeprowadzono weryfikacji w Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności – EKSMOoN.

We wszystkich skontrolowanych wnioskach uchybiono przepisom art. 20 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, ponieważ w miejscu organu właściwego wskazany został Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce. Ustawa o świadczeniach rodzinnych wskazuje, że postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych prowadzi organ właściwy, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne lub otrzymującej świadczenia rodzinne (art. 3 ust. 11 ustawy). Zatem w miejscu organu właściwego powinien być wskazany Prezydent Miasta Ostrołęki. Wnioski zostały wypełnione przez wnioskodawców jednakże w dwóch sprawach¹⁹ w części III wniosku, tj. oświadczenie wnioskodawcy o zaprzestaniu

¹⁵ Decyzje administracyjne nr: xxx z dnia xxx r., xxx z dnia xxx r., xxx z dnia xxx r., xxx z dnia xxx r., xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

¹⁶ Decyzje administracyjne nr: xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

¹⁷ Decyzja administracyjna nr: xxx z dnia xxx r.

¹⁸ Decyzja administracyjna nr: xxx z dnia xxx r.

¹⁹ Sprawy zakończone wydaniem decyzji administracyjnej nr: xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

prowadzenia gospodarstwa rolnego lub wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym przez rolnika, małżonka rolnika lub domownika zawierały braki formalne. Dopiero podczas kontroli Ośrodek wezwał strony do złożenia poprawnego oświadczenia. Powyższe uchybienia nie miały wpływu na przyznanie i wypłatę świadczeń, jednakże skutkowało przyjęciem przez Ośrodek nieprawidłowo wypełnionych wniosków. W tych sprawach organ niezwłocznie powinien wezwać strony do uzupełnienia wniosku, na podstawie art. 24a ust. 1 ustawy. W 1²⁰ sprawie do Ośrodka wpłynął wniosek złożony na podstawie przepisu art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583 z późn. zm.). Do sprawy dołączone były m.in. wydruki z rejestru PESEL potwierdzające nadanie nr PESEL w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie i świadczące o pobycie na terytorium RP od 24 lutego 2022 r., wydruki danych o beneficjencie oraz oświadczenie wnioskodawcy o nie otrzymywaniu zasiłku z tytułu niepełnosprawności syna z Ukrainy.

W sprawach, w których było to konieczne wnioskodawcy dołączali wymagane prawem zaświadczenia, oświadczenia lub inne dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego.

Prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, ustalano zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy na czas określony, oznaczony w orzeczeniu, czyli do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa ważność orzeczenia. W 3 sprawach prawo do świadczenia pielęgnacyjnego przyznano od miesiąca, w którym wniosek wpłynął do Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, zgodnie z art. 24 ust. 2a ustawy o świadczeniach rodzinnych. W 4 sprawach prawo do świadczenia pielęgnacyjnego ustalono począwszy od dnia, kiedy strona zrezygnowała z zatrudnienia w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem – zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy. W 9 sprawach prawo do świadczenia ustalono od miesiąca, w którym wpłynął do Ośrodka wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego – zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy.

W 2²¹ sprawach nieprawidłowo ustalono okres, na jaki przysługuje świadczenie pielęgnacyjne w sytuacji, gdy w trakcie realizacji decyzji przedłużającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 15 h ust. 1 pkt 2 ustawy COVID-19 strona złożyła nowy wniosek o świadczenie pielęgnacyjne (kontynuację), dołączając nowe orzeczenie o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności uprawniające do dalszego pobierania świadczenia. W pierwszej²² sprawie świadczenie pielęgnacyjne przyznano od 1 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. na wniosek złożony 17 stycznia 2022 r. i orzeczenie wydane 15 grudnia 2021 r. Prawidłowo należało przyznać od 1 stycznia 2022 r. Organ 17 grudnia 2021 r. i 21 stycznia 2022 r. wypłacił świadczenie pielęgnacyjne odpowiednio za grudzień i za styczeń na podstawie wydanej decyzji z 13 grudnia 2021 r. przedłużającej prawo do świadczenia

²⁰ Sprawa zakończona wydaniem decyzji administracyjnej nr: xxx z dnia xxx r

²¹ Decyzja administracyjna nr: xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

²² Decyzja administracyjna nr: xxx z dnia xxx r.

w związku z COVID-19. W drugiej²³ sprawie świadczenie pielęgnacyjne przyznano od 1 lipca 2022 r. do 28 lutego 2025 r. na wniosek złożony 21 czerwca 2022 r. i nowe orzeczenie wydane 1 czerwca 2022 r. Prawidłowo świadczenie należało przyznać od 1 czerwca 2022 r. Organ 21 czerwca 2022 r. wypłacił świadczenie pielęgnacyjne na podstawie wydanej decyzji z 9 czerwca 2022 r. przedłużającej prawo do świadczenia w związku z COVID-19. W sprawie Organ przedłużył prawo do świadczenia w związku z COVID-19 bez uprzedniej weryfikacji w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, co było działaniem nieprawidłowym, ponieważ prawo do świadczenia przedłużono osobie, posiadającej w dniu wydania decyzji nowe orzeczenie i osoba ta nie spełniała kryteriów określonych w ustawie „covidowej”.

W obu sprawach prawo do świadczenia pielęgnacyjnego należało ustalić zgodnie z art. 24 ust. 2a ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W 6 sprawach Ośrodek odmówił przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, ponieważ osoby wymagające opieki nie spełniały wymogu zawartego w art. 17 ust. 1b ustawy lub w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy. W 4 sprawach strony odwołały się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ostrołęce. W 3 sprawach Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ostrołęce w całości uchyliło zaskarżone decyzje odmowne i przyznało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W 1 sprawie Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ostrołęce utrzymało zaskarżoną decyzję organu I instancji w mocy.

W 11 sprawach, w których waloryzowano wysokość świadczeń, decyzje wydawano terminowo, tj. każdego roku do końca stycznia, co jest zgodne z art. 35 § 1-3 Kodeksu postępowania administracyjnego (dalej k.p.a.). Na skutek corocznej waloryzacji świadczenia pielęgnacyjne zostały przyznane w kwocie 1971 zł w 2021 r., natomiast od 1 stycznia 2022 r. w kwocie 2119 zł.

W 1 sprawie prawidłowo wydano decyzję umarzającą na podstawie art. 105 § 2 k.p.a.

W trakcie prowadzenia postępowania administracyjnego strona zrezygnowała z ubiegania się o prawo do świadczeń.

W 1²⁴ sprawie uchylono pierwotną decyzję przyznającą świadczenie pielęgnacyjne i jednocześnie odmówiono prawa do świadczenia. W sprawie wnioskodawczyni 21 września 2021 r. poinformowała, że nie sprawuje stałej opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności. W związku z powyższym w tej sprawie należało wyłącznie uchylić przyznane wcześniej prawo. Organ merytorycznie co do istoty rozstrzygnął już tę sprawę przyznając prawo do świadczenia, a po zaprzestaniu sprawowania opieki zasadnym było uchylenie wcześniej przyznanego prawa. Ponadto ustalono, że decyzję wydano po wypłacie świadczenia. Ośrodek nie orzekł o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 1971 zł wraz z odsetkami, co było działaniem nieprawidłowym. Podczas kontroli Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych przedstawiła

²³ Decyzja administracyjna nr: xxx z dnia xxx r.

²⁴ Decyzja uchylająca nr: xxx z dnia xxx r.

dokument tj. zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dnia 1 grudnia 2022 r. i oświadczyła²⁵, że „z powodu przeoczenia nie została wydana decyzja orzekająca zwrot nienależnie pobranego świadczenia pielęgnacyjnego”.

W ²⁶ sprawach zmieniono decyzję przyznającą z uwagi na zgon osoby, nad którą sprawowana była opieka w ten sposób, że prawo do świadczenia przyznano do dnia śmierci. W obu postępowaniach należało uchylić prawo do świadczenia. W jednej sprawie zgon nastąpił 12 października 2022 r. i prawidłowo wypłacono świadczenie w kwocie 820,30 zł, w drugiej zgon nastąpił 30 sierpnia 2022 r. świadczenie wypłacono w pełnej kwocie 25 sierpnia 2022 r. W pierwszej sprawie strona wniosła o zmianę decyzji przed wypłatą świadczenia, wobec powyższego sytuacja ta nie powodowała wydania decyzji o obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. W drugiej²⁷ sprawie strona wniosła o zmianę decyzji i wraz z odebraniem decyzji dokonała zwrotu nadpłaconego świadczenia. Ośrodek pomimo zaistniałej sytuacji powinien orzec o nienależnie pobranych świadczeniach za okres, w którym świadczenie nie przysługiwało, bez orzekania o ich zwrocie, czego nie uczynił. Postępowanie w sprawie przyznania świadczenia pielęgnacyjnego kończono wydaniem decyzji administracyjnych w terminach określonych w art. 35 § 1-3 k.p.a.

Analiza kart zrealizowanych świadczeń wykazała, że świadczenia pielęgnacyjne wypłacano terminowo zgodnie z wysokością ustaloną w wydanych w tych sprawach decyzjach administracyjnych, w okresach miesięcznych, o czym stanowi art. 26 ust. 1 ustawy. W jednej sprawie²⁸ uchybiono ww. przepisom. Świadczenie pielęgnacyjne w związku z ogłoszoną corocznie waloryzacją kwoty świadczenia wypłacono 21 stycznia 2022 r. w kwocie 2119 zł, natomiast decyzję zmieniającą wysokość świadczenia wydano 31 stycznia 2022 r. W sprawie należało najpierw wydać decyzję zmieniającą w związku z ogłoszoną corocznie waloryzacją kwoty świadczenia, a następnie wypłacić świadczenie w podwyższonej wysokości.

Zgodnie z art. 104 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej rozstrzyga sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej. Decyzja administracyjna rozstrzyga sprawę co do istoty w całości lub części, a więc w sposób wiążący i trwały ustanawia stosunki administracyjne. Obowiązkiem organu administracji publicznej jest wydanie decyzji administracyjnej, ilekroć organ ten ma władczo rozstrzygnąć o prawach lub obowiązkach jednostki w oparciu o przepisy prawa materialnego. Skutkami decyzji administracyjnej jest powstanie uprawnienia strony, zaś art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych nadaje decyzjom przyznającym świadczenia rodzinne oraz decyzjom w sprawie zmiany wysokości świadczeń rodzinnych na korzyść strony klauzulę natychmiastowej wykonalności. Zatem świadczenia rodzinne zmieniające wysokość świadczenia mogą być wypłacone dopiero po wydaniu decyzji administracyjnej. Wypłata nie miała wpływu na realizację świadczenia. Powyższe realizowano zgodnie z dyspozycją wnioskodawców, tj. przelewami bankowymi na wskazane konta bankowe.

²⁵ Oświadczenie z dnia xxx r.

²⁶ Decyzje zmieniające nr: xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

²⁷ Decyzja zmieniająca nr: xxx z dnia xxx r.

²⁸ Decyzja administracyjna nr: xxx z dnia xxx r.

Badane decyzje administracyjne w sprawach świadczeń pielęgnacyjnych wydano w jednostce kontrolowanej zgodnie z wymogami art. 107 k.p.a. Decyzje (za wyjątkiem dwóch zmieniających w związku ze zgonem osoby wymagającej opieki, opisanych poniżej) zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a., tj. oznaczenie organu właściwego, oznaczenie strony, datę wydania, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne. Decyzje w pouczeniu zawierały informację o możliwości, terminie i sposobie wniesienia odwołania. Były także podpisane z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Ponadto, zawierały w pouczeniu informację o konieczności zgłaszania przez stronę wszelkich zmian mających wpływ na prawo do świadczenia oraz informację, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi, a także zawierały informację o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, o czym stanowi art. 127a k.p.a.

W wydanych decyzjach stwierdzono następujące uchybienia:

1. w podstawie prawnej decyzji przyznających nie powołano rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych,
2. w 17 decyzjach przyznających nie powołano art. 32 ust. 1d, który stanowi, że decyzje przyznające są natychmiast wykonalne,
3. w decyzjach zmieniających w związku z COVID-19 w podstawie prawnej powołano cały art. 32. Należało przywołać wszystkie ustępy, litery i tirety danego artykułu ustawy mające zastosowanie w sprawie,
4. w uzasadnieniu decyzji zmieniających w związku ze zgonem osoby wymagającej opieki nie zawarto uzasadnienia prawnego tj. art. 107 § 3 k.p.a. wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

Zgodnie z art. 107 k.p.a. prawidłowa podstawa prawna decyzji administracyjnej powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które stanowią podstawę jej wydania wraz z powołaniem źródła ich publikacji (tzw. publikatora). Natomiast w sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów oraz punktów, to należy wskazać ten, który znajduje zastosowanie w danej sprawie, bowiem w przeciwnym przypadku będzie to naruszało wymóg dokładnego podania podstawy prawnej.

Decyzje administracyjne doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 k.p.a. W aktach spraw znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia, stosownie do zapisu art. 46 § 1 k.p.a.

Jednostka kontrolowana występowała do ZUS w sprawie ustalenia okresu niezbędnego do uzyskania odpowiednio, 20-letniego dla kobiety i 25-letniego dla mężczyzny, okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego (składkowego i nieskładkowego). Uzyskane informacje

stanowiły podstawę do opłacania składek. W 2 sprawach²⁹ (w tym w 1 sprawie, w której świadczenie przyznano w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy), Ośrodek nie wystąpił do ZUS w celu ustalenia zarówno okresu niezbędnego do uzyskania przez osobę pobierającą świadczenie 20-letniego dla kobiety okresu ubezpieczenia emerytalnego i rentowego (składkowego i nieskładkowego). Z akt spraw wynika, że składki emerytalno-rentowe oraz składki zdrowotne, ośrodek opłacał za wszystkie osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

1. czterech pracowników bez upoważnień Prezydenta Miasta Ostrołęki realizuje zadania z zakresu świadczeń rodzinnych,
2. we wszystkich sprawach, w których we wniosku błędnie wskazano organ właściwy oraz w 2 sprawach nieprawidłowo wypełnionej części III wniosku nie zastosowano się do przepisów art. 24a ust 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych i nie wezwano pisemnie wnioskodawców do poprawienia wniosków,
3. w żadnej sprawie nie przeprowadzono weryfikacji w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN) oraz nie przeprowadzono weryfikacji przed wydaniem decyzji przedłużającej w związku z COVID-19, co spowodowało wydanie decyzji o przedłużeniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie ustawy COVID-19, pomimo posiadania w dniu jej wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności (wydanie decyzji bez podstawy prawnej),
4. w dwóch sprawach nie orzeczono o nienależnie pobranym świadczeniu, w tym w jednej nie orzeczono o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 1971 zł wraz z odsetkami, podlegającego zwrotowi do budżetu państwa,
5. w 1 sprawie świadczenie pielęgnacyjne zostało wypłacone w zwaloryzowanej wysokości (2119 zł) przed wydaniem decyzji zmieniającej wysokość świadczenia (decyzja z 31 stycznia 2022 r.),
6. w 2 sprawach nieprawidłowo przyznano świadczenia, w trakcie realizacji decyzji przedłużającej prawo do świadczenia w związku z COVID-19,
7. w 2 sprawach nie wystąpiono do ZUS w celu ustalenia stanu faktycznego, zarówno okresu niezbędnego do uzyskania przez osobę pobierającą świadczenie 20-letniego dla kobiety okresu ubezpieczenia emerytalnego i rentowego (składkowego i nieskładkowego),
8. w 2 sprawach zmieniono decyzję pierwotną w związku ze zgonem osoby, nad którą sprawowana była opieka w ten sposób, że prawo do świadczenia przyznano do dnia śmierci. W obu postępowaniach należało uchylić prawo do świadczenia,
9. w 1 sprawie uchylono pierwotną decyzję przyznającą świadczenie pielęgnacyjne i jednocześnie odmówiono prawa do świadczenia. W sprawie należało wyłącznie

²⁹ Decyzje administracyjne nr: xxx z dnia xxx r. i xxx z dnia xxx r.

uchylić przyznane wcześniej prawo. Organ już wcześniej rozstrzygał a teraz z uwagi na zaprzestanie sprawowania opieki zasadnym było uchylenie wcześniej przyznanego prawa,

10. w skontrolowanych decyzjach administracyjnych wydanych w sprawach świadczenia pielęgnacyjnego niedokładnie powołano podstawę prawną:

- w podstawie prawnej wszystkich decyzji przyznających nie powołano rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych,
- w 17 decyzjach przyznających nie powołano art. 32 ust. 1d, który stanowi, że decyzje przyznające są natychmiast wykonalne,
- w decyzjach zmieniających w związku z COVID-19 w podstawie prawnej powołano cały art. 32 ustawy, podczas gdy należało powołać także właściwy ustęp tego artykułu,
- w decyzjach zmieniających w związku ze zgonem osoby wymagającej opieki nie zawarto uzasadnienia prawnego, tj. wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a.

Uwagi:

Po odzyskaniu nienależnie pobranych świadczeń ustalonych na podstawie decyzji Wojewody, informacje zostały przekazane do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie po upływie 7 dni, co jest niezgodne z „Procedurą współpracy Wojewody Mazowieckiego z organami właściwymi w zakresie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego”.

Za stwierdzone nieprawidłowości w zakresie upoważnień odpowiedzialność ponosi Prezydent Miasta Ostrołęki oraz Pani xxx xxxx xxxx – będąca Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce w okresie podlegającym kontroli, natomiast za uchybienia i nieprawidłowości stwierdzone w pozostałym zakresie odpowiedzialność ponosi Pani xxx xxxx xxxx – będąca Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce w okresie podlegającym kontroli, Pani xxx xxxx – będąca Zastępcą Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce w okresie podlegającym kontroli oraz pozostali pracownicy, którzy realizowali kontrolowane zagadnienia w okresie podlegającym kontroli.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Panią jako p.o Dyrektora do podjęcia następujących działań:

1. Pisemnego upoważnienia przez Prezydenta Miasta Ostrołęki, na Pani wniosek, pracowników, którym powierza się realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.
2. Przyjmowania prawidłowo wypełnionego wniosku, a w przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku pisemnego wzywania wnioskodawców do jego poprawienia, zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy.
3. Dokonywania każdorazowo, przed wydaniem decyzji administracyjnych weryfikacji orzeczeń o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitorowania i Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN) - stosownie do treści art. 23b ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
Potwierdzania, przed wydaniem decyzji przedłużającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych i w trakcie realizacji tej decyzji w systemie EKSMOoN, że osoba wymagająca opieki nie posiada aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności.
4. Stosowania się do przepisu art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych i uchylania prawa do przyznanego świadczenia oraz do art. 30 ust. 5 ustawy i w prowadzonych postępowaniach wywiązywania się z obowiązku wydawania decyzji administracyjnych o ustaleniu i zwrocie w przypadku nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych.
5. Wypłacania zwaloryzowanej kwoty świadczenia pielęgnacyjnego wyłącznie po wydaniu decyzji w tym zakresie.
6. W sytuacji, gdy w sprawie, w której na podstawie przepisu art. 15h ust.1 pkt.1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, przedłużono prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, zostało wydane nowe orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności - uprawniające do dalszego pobierania świadczenia, i strona złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności - zgodnie z art. 24 ust. 2a ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustalania okresu przysługiwania świadczenia od następnego miesiąca po miesiącu, w którym wydano nowe orzeczenie, gdyż prawo do świadczenia pielęgnacyjnego przedłużone było do dnia wydania nowego orzeczenia. W sytuacji, gdy strona uchybi ww. terminowi ustalania okresu przysługiwania świadczenia zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, tj. począwszy od miesiąca, w którym strona złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wraz nowym orzeczeniem.

7. Każdorazowo w przypadku śmierci osoby, nad którą sprawowana była opieka uchylania decyzji przyznającej prawo do świadczenia, zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy.
8. Wydawania decyzji administracyjnych z większą starannością, a w szczególności:
 - wskazywania prawidłowej i pełnej podstawy prawnej z uwzględnieniem przepisów mających zastosowanie w przedmiotowej sprawie, w tym także przywoływania rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. poz. 1466),
 - precyzyjnego wskazywania przepisów prawa ze wskazaniem ustępu, litery, tiretu danego przepisu, stosownie do treści przywołanych przepisów prawa,
 - wyczerpującego ich uzasadniania prawnie, stosownie do regulacji zawartej w art. 107 § 3 k.p.a., a w przypadku odstąpienia od uzasadnienia w decyzjach w całości spełniających żądanie strony, wskazywania w podstawie prawnej oraz pod rozstrzygnięciem art. 107 § 4 k.p.a.,
 - stosowania przepisów kodeksu postępowania administracyjnego tylko w sprawach nieuregulowanych w ustawie o świadczeniach rodzinnych.

Uwagi:

1. Zasadnym jest, aby w celu ustalenia stanu faktycznego, zarówno okresu niezbędnego do uzyskania przez osobę pobierającą świadczenie 20-letniego dla kobiety okresu ubezpieczenia emerytalnego i rentowego (składkowego i nieskładkowego) występować do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o udzielenie informacji w tym zakresie.
2. Zwraca się uwagę na konieczność, po odzyskaniu nienależnie pobranych świadczeń ustalonych na podstawie decyzji Wojewody Mazowieckiego, przekazywania do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie specyfikacji wraz z potwierdzeniem przelewu, stosownie do wprowadzonej „Procedury współpracy Wojewody Mazowieckiego z organami właściwymi w zakresie nienależnie pobranych świadczeń w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego”, a także opatrywania przelewu dopiskiem „koordynacja”.

Pouczenie

Na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Anna Karpińska

Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

Wydział Polityki Społecznej

Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego

w Warszawie

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Pan xxx xxx

Prezydent Miasta Ostrołęki